

VODA

BITI

Zbirka knjižic BITI nastaja v okviru istoimenskega projekta. Loteva se vprašanj trajnostnega razvoja in bivanja v najširšem pomenu besede. Tematska področja raziskovanja so hrana, naravni viri, energija, reciklaža, zdravje, različne oblike onesnaževanja ipd.

Namen projekta in knjižic BITI je ozaveščati mlade o resnosti izpostavljene problematike na globalni ravni ter jih animirati za trajnostni način življenja in odgovorno potrošnjo v vsakdanjem življenju in lastnem okolju.

KOLOFON

Teksti: Jaša Montani in Drago Pintarič

Urejanje: Vera Kraševc

Oblikovanje: Atej Tutta

Produkcija: BITI

Sofinancer projekta: Mestna občina Ljubljana

Izdajatelj: KUD Pozitiv in Dijaški dom Ivana

Cankarja, 2009

VODA

Pijemo jo, se z njo umivamo, z njo pomivamo posodo in peremo obleko, čistimo svoje domove in avtomobile. Tudi človeško telo je v veliki meri sestavljeno iz nje. Kmetijske kulture ne rastejo brez nje. V resnici je voda nujno potrebna za preživetje vseh živih organizmov. Brez hrane bi človek zdržal približno en mesec, brez vode pa samo 5 do 7 dni.

Na zemlji 97 % vse vode predstavljajo morja, morska voda pa je za človeka skoraj neuporabna.

Nekaj manj kot 1 % vse vode na Zemlji je primerne za pitje in druge namene, tudi za kmetijstvo in

industrijo. Ta oskrba prihaja iz rek, zajetij in podzemnih vodnih zalog.

Povsod po svetu poraba vode narašča. Razpoložljivost nečesa tako osnovnega in temeljnega, kot je voda, bo v prihajajočih letih postala ena izmed najbolj resnih in spornih tem.

Naraščajoče povpraševanje po vodi napoveduje, da bo na nekaterih kritičnih območjih voda, ki jo je moč komercialno izkoriščati, verjetno kmalu pošla. Do leta 2025 bosta dve tretjini svetovnega prebivalstva soočeni z resnim pomanjkanjem vode.

Ogromen del svetovnega prebivalstva – 2,4 milijarde ljudi – nima varnega dostopa do pitne vode. Več kot 4 milijarde ljudi doma nima tekoče vode. V nekaterih predelih Afrike ženske in

otroci pogosto več kot 5 ur nosijo po 20 litrov vode iz najbližjih vodnih virov. V razvitih državah pa povprečno mestno gospodinjstvo, ki šteje 4,6 osebe, vsak dan porabi 640 litrov vode.

Te statistike so zelo zaskrbljujoče in obstaja velika možnost, da bomo imeli opraviti s katastrofo nezaslišanih razsežnosti, če gospodarjenja in varčevanja z vodo ne bomo začeli jemati resno.

Razviti svet ves čas onesnažuje zaloge vode, reke in morja in tako ogroža ekološko ravnovesje.

Ljudje vsak dan onesnažujejo vodo v različnih fazah vodnega cikla: od spuščanja odpadnih voda v

morja do zlivanja različnih strupenih kemikalij v reke.

PROTISLOVNOST

VODE IZ PLASTENK – HUDIČ IZ PLASTENKE

Svetovna poraba vode iz plastenk je leta 2004 dosegla 154 milijard litrov, kar je za 57 % več kot pet let pred tem, ko je bilo porabljenih 98 milijard litrov vode iz plastenk. Celo na območjih, kjer je voda iz pipe primerna za pitje, se povpraševanje po vodi iz plastenk povečuje – kar povzroča nepotrebne odpadke in porabo velikih količin energije. Čeprav v razvitih državah voda v plastenkah pogosto ni nič boljša od tiste iz pipe, lahko stane tudi do 10.000 krat več. Pri ceni 1,5 € za liter stane voda iz plastenke več kot bencin.

Za razliko od vode iz pipe, ki jo dobimo prek energijsko učinkovite infrastrukture, pa prevoz plastenk na velikih razdaljah povzroča porabo ogromnih količin fosilnih goriv. Skoraj četrtina vse vode prečka državne meje, preden z ladjami, vlakom ali tovornjaki pride do potrošnika. Fosilna goriva so potrebna tudi za izdelavo embalaže. Pri izdelavi plastenk najpogosteje uporabljajo polietilen tereftalat (PET), ki je derivat surove nafte. Za izdelavo plastenk za ameriški trg potrebujejo več kot 1,5 milijona sodov nafte letno, kar bi vse leto lahko poganjalo približno 10.000 ameriških avtomobilov. Po vsem svetu se za plastenke za vodo porabi približno 2,7 milijona ton nafte.

Kakovost vode je prav tako pomembna kot njena količina, tako v državah v razvoju kakor v razvitih državah. Nedavna študija Svetovne zdravstvene organizacije (WHO) je opozorila, da je 'sprejemljiv dnevni vnos' pesticidov v Veliki Britaniji že presežen. Seznam snovi, ki onesnažujejo vode, je dolg: herbicidi, nitrati, fosfati, svinec, nafta in različne kemikalije.

USTEKLENIČENI VODI RECIMO NE!

Slovenija se v primerjavi z številnimi državami na drugih celinah in tudi v Evropi (npr. Ciper, Malta, Italija, Španija, Portugalska, Belgija, Grčija ...) trenutno ne sooča z večjimi problemi s pitno vodo. Sodi med redke države, kjer kakovostno pitno vodo točimo iz pipe, tudi v večjih mestih, kot sta Ljubljana in Maribor.

Izvirni greh, ki lahko ima že v bližnji prihodnosti slabe posledice leži v dejstvu, da je ne znamo dovolj ceniti. Kako si razložiti dejstvo, da kupujemo npr. vodo, ki jo črpajo in točijo na enem izmed dvorišč tovarne pijač v mestu, vodo iste kvalitete, ki je malo-dane zastonj, pa zavračamo?

V igri je več dejavnikov, od modnosti tovrstnega pitja vode z dodanimi okusi, do zavestnega zavajanja potrošnikov in dobička proizvajalcev. Skupni imenovalec je nevednost, neosveščenost in neodgovornost.

Negativne posledice uporabe vode v plastenkah, kot že zapisano, niso samo finančne, predstavljajo trajnejši ekološki problem, saj gre za materiale z dolgo dobo razgradljivosti.

Kaj lahko storimo? Ne kupujemo vode v plastenkah, kjer to ni nujno potrebno! Lahko si najdemo ustrežnejše načine uživanja in prenašanja vode. Od alternativnih, ekološko sprejemljivejših posod za večkratno uporabo, do »kompromisne« rešitve, večkratne uporabe iste plastenke.

AKCIJA

– MOŽNE ALTERNATIVE

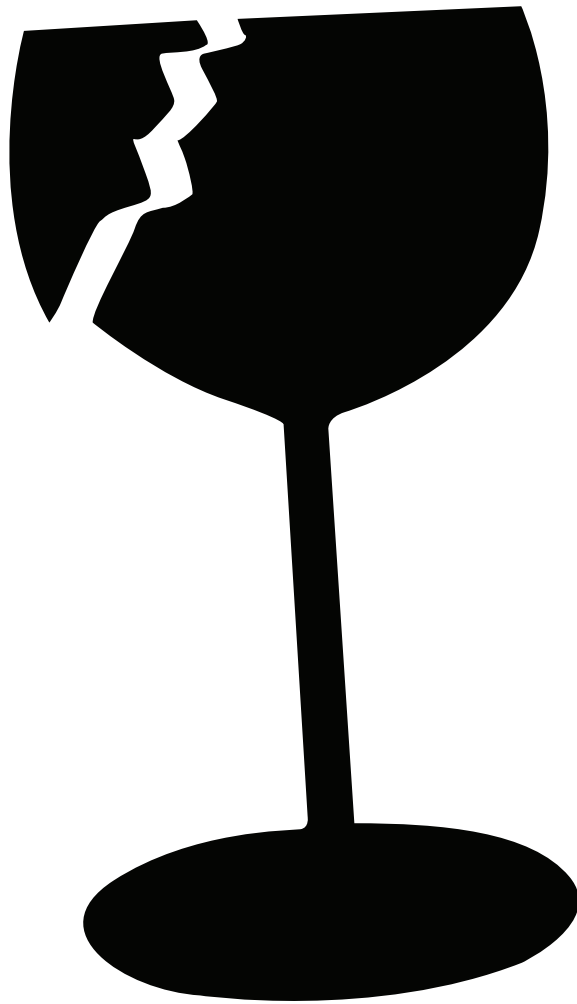
Razlogi in potreba po ustrezni akciji so razumljivi in očitni. Problem ni majhen in njegova rešitev ni povsem preprosta. Uporaba vode iz plastenk je postala malodane samoumevna, priročna in praktična rešitev. Voda iz pipe v Ljubljani in v DIC-u je odlična, zato ni razloga, da bi po nepotrebnem trošili denar in obremenjevali okolje. Torej dicarji:

odpovejmo se kupovanju vode v plastenkah,
zavzemajmo se za izločitev vode v plastenkah (vključno z vodo z dodanimi umetnimi aromami in okusi) iz avtomatov za pijačo,
uporablajmo trajne, okolju prijazne posode za prenašanje vode,
sodelujmo v kampanji za postavitve pitnikov v stavbah doma in pred njim,
realizirajmo idejo izdelave steklenice BITI za trajnejšo uporabo,
varčujmo s pitno vodo pri njeni uporabi, ne omejujmo pa se pri njenem uživanju, ker je dragocena, zdrava in nenadomestljiva!
Aktivno sodelujmo pri iskanju alternativnih rešitev, pri ozaveščanju drugih ter pri promociji akcije v lastnem in širšem okolju.

VIR: Youthxchange, izobraževalni priročnik, publikacija Združenih narodov, Ljubljana, 2007

FRAGILE
BITI

